

NIELS ØRGAARD

Betalings- standsning

JURISTFORBUNDETS FORLAG

BETALINGSSTANDSNING
er sat med Times og trykt hos AiO Tryk as, Odense
Bogbinderarbejdet er udført af Edm. Jørgensens Eftf. Bogbinderi A-S
ISBN 87-574-3180-9

Forord

Den foreliggende bog behandler de centrale punkter i reglerne om betalingsstandsning i konkursloven af 1977. Fremstillingen er dog ikke begrænset til disse regler, men omfatter tillige de regler i den almindelige formueret og konkursloven i øvrigt, som har speciel betydning i forbindelse med betalingsstandsning, herunder navnlig reglerne om omstødelse.

Fremstillingen bygger på en teoretisk analyse af reglernes indhold og historiske forudsætninger. Som supplement til den teoretiske analyse har jeg gennemført en empirisk undersøgelse af, hvorledes betalingsstandsning sinstituttet fungerer i praksis.

Jeg takker de fem skifteretter, der beredvilligt har medvirket i undersøgelsen, og de mange bistandsydere og tilsyn, som har ofret tid på at besvare mine spørgeskemaer. Jeg takker ligeledes advokatfuldmægtig Per Sørensen, der har hjulpet mig med den empiriske undersøgelse, kandidatstipendiat Tommy V. Christiansen, der har udarbejdet bogens registre, og institutsekretær Mona Nørgaard, der har renskrevet manuskriptet.

Det har kun i begrænset omfang været muligt at tage hensyn til materiale, der er fremkommet efter den 31. august 1979.

Niels Ørgaard

KAPITEL 1. INTRODUKTION	1
1. Formål og afgrænsning	1
2. Konkurslovgivningen	1
3. Metode	3
4. Redegørelse for den empiriske undersøgelse	5
KAPITEL 2. DE HISTORISKE FORUDSÆTNINGER FOR BE- TALINGSSTANDSNINGSINSTITUTTET	8
1. Sammenhængen mellem betalingsstandsningensinstituttet og tidligere gældende ret	8
2. Fra konkursloven af 1872 til første etape af konkursrefor- men i 1969	13
2.1. Konkursloven af 1872	13
2.2. Ændringen i 1887	16
2.3. Ændringen i 1927	25
2.4. Første etape af konkursreformen (lov nr. 332 af 18. juni 1969)	29
3. Analyse af retstilstanden	30
3.1. Udlæg	32
3.2. Afkræftelse	34
3.3. Dispositioner	35
3.3.1. Skyldnerens handlebeføjelse – omfang og retsvirkninger ...	35
3.3.2. Forholdet til afkræftelsesreglerne	39
3.3.3. Nogle eksempler på enkelte typer af uafkræftelige dispositi- oner	40
3.3.3.1. Kontantkøb	40
3.3.3.2. Oppebørsel af fordringer	41
3.3.3.3. Køb på kredit	43
3.3.3.4. Forudbetaling og salg på kredit	44
3.3.4. Domspraksis vurderet i lyset af reglerne om afkræftelse ...	45
3.3.4.1. Kreditorbegunstigelser	45
3.3.4.2. Andre dispositioner	50

3.3.5.	Konklusion	53
3.4.	Eksstinktion af tidligere stiftede rettigheder	53
3.5.	Nogle eksempler på regler om konkursens begyndelse	54
4.	Sammenfatning	56
5.	Anden og tredje etape af konkursreformen	59
5.1.	Konkursens begyndelse	60
5.1.1.	Udlæg	60
5.1.2.	Omstødelse	60
5.1.3.	Skyldnerens dispositioner	61
5.1.4.	Eksstinktion	64
5.2.	Formålet med betalingsstandsning sinstitutet	65
6.	Foreløbig vurdering af betalingsstandsning sinstitutet	67

KAPITEL 3. DE YDRE RAMMER FOR BETALINGSSTANDS- NING SINSTITUTTET

1.	Indledning	69
2.	Begrebet betalingsstandsning	69
3.	Etablering af betalingsstandsning	71
4.	Betalingsstandsning sinstitutets længde	83
5.	Ophør	90
6.	Bistand og tilsyn	93
6.1.	Bistand	93
6.2.	Tilsyn	98
6.3.	Den empiriske undersøgelse	107
7.	Sammenfatning og vurdering	110

KAPITEL 4. KREDITORVÆRN

1.	Indledning	115
2.	Betalingsstandsning kontra tvangsakkordforhandling	116
3.	Betingelserne for kreditorværn	117
4.	Almindelige udlæg	122
5.	Pant og ejendomsforbehold	126

6.	Ophør af kreditorværn	134
7.	Resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen	135
8.	Sammenfatning og vurdering	139

KAPITEL 5. BETALINGSSTANDSNING OG OMSTØDELSE ..

1.	Omstødellesreglernes anvendelsesområde	141
2.	Omstødellesreglernes effekt i almindelighed	141
3.	Omstødellesreglernes effekt i betalingsstandsning sinstitutperioden	143
4.	Konklusion	143

KAPITEL 6. OMSTØDELSE

1.	Oversigt	145
2.	De objektive omstødellesregler	152
2.1.	Føringende dispositioner	152
2.1.1.	Fælles betingelser for omstødelse	153
2.1.2.	De omstødelige dispositioner	154
2.1.2.1.	Gaver	154
2.1.2.2.	Arveafkald	156
2.1.2.3.	Urimeligt høje lønudbetalinger til skyldnerens nærstående ..	158
2.2.	Kreditorbegunstigelser	161
2.2.1.	Fælles betingelser for omstødelse	161
2.2.2.	De omstødelige handlinger	163
2.2.2.1.	Betaling med usædvanlige betalingsmidler	163
2.2.2.2.	Betaling før normal betalingstid	169
2.2.2.3.	Betaling med meget store beløb	171
2.2.2.4.	Pantere for tidligere stiftet gæld	172
2.2.2.5.	Udlæg	177
3.	Den generelle subjektive omstødellesregel i konkurslovens § 74	180
3.1.	Subjektive betingelser	180
3.2.	De omstødelige handlinger	182
3.2.1.	Kreditorbegunstigende dispositioner	183
3.2.1.1.	De yderste rammer for § 74	183

3.2.1.2. Forholdet til konkurslovens § 67 og § 70	187
3.2.1.3. Kravet til utilbørighed	188
3.2.2. Udlæg	199
3.2.3. Forringende dispositioner	200
3.2.3.1. Forholdet til § 24 i konkursloven af 1872	200
3.2.3.2. Forholdet til § 64, § 65 og § 66	201
3.2.3.3. Kravet om utilbørighed	202
4. Retsvirkningerne af omstødelse	205
4.1. Omstødelse efter de objektive og objektiverede regler	206
4.1.1. Betaling	207
4.1.2. Viljesbestemte panterettigheder og retspanterettigheder	207
4.1.3. Overdragelse til eje	209
4.2. Omstødelse efter de subjektive regler	210
4.3. Retablering eller udligning	211
4.4. Lempelse af omstødelseskrav	211
4.5. Forholdet til modtagerens aftaleerhververe	212
4.6. Særligt om omstødelse ved betaling af eller sikkerhedsstil- lelse for gæld sikret ved kaution eller pant stillet af tredje- mand	213
4.6.1. Omstødelse kan ske over for fordringshaveren	213
4.6.2. Omstødelse kan ikke ske over for fordringshaveren	215
5. Sammenfatning	217
KAPITEL 7. DISPOSITIONER	220
1. Indledning	220
2. Skyldnerens handlebeføjelse – konkurslovens § 72, stk. 1 og 2	222
2.1. Subjektive betingelser og retsvirkninger	222
2.2. De omstødelige dispositioner	224
2.2.1. § 72, stk. 1	224
2.2.1.1. Gæld dækket efter konkursordenen	225
2.2.1.2. Betalinger nødvendige for at afværge tab	226
2.2.2. § 72, stk. 2	230
2.2.2.1. Dispositioner nødvendige af hensyn til bevarelse af skyldne- rens virksomhed	231
2.2.2.2. Dispositioner til varetagelse af fordringshavernes fælles in- teresser	234

2.2.2.3. Dispositioner nødvendige af hensyn til erhvervelse af daglig- livets fornødenheder	235
3. Forholdet mellem § 72 og de objektive omstødelighedsregler	235
4. Forholdet mellem § 72 og § 74	237
4.1. Retsvirkninger og subjektive betingelser	238
4.2. De omstødelige dispositioner	238
5. De særlige regler om tilsyn	241
5.1. Tilsynets funktion	241
5.2. Tilsynets beføjelse	243
5.3. Kreditorernes samtykke	245
5.4. Omstødelse	247
5.5. Retsvirkningerne af tilsynets godkendelse	249
5.6. Skyldnerens dispositioner med og uden samtykke fra tilsynet	251
6. Aftaler indgået af skyldneren før fristdagen	257
6.1. Betalingsstandsning og konkurs	257
6.2. Retsstillingen uden beskikkelse af tilsyn	260
6.3. Retsstillingen med beskikkelse af tilsyn	262
7. Den empiriske undersøgelse	267
7.1. Resultaterne af betalingsstandsning	267
7.2. Gennemsnitsskyldnerens økonomiske situation	270
7.3. Kreditorernes indflydelse	273
7.4. Bistandsyderens/tilsynets praktiske funktion	275
7.5. Omstødelse (afkræftelse) – den bagudrettede effekt	277
8. Sammenfatning og vurdering	280
Litteraturliste	284
Sagregister	286
Domsregister	